

خارجه خوب مسروق هستند چون جمعیت از توپخانه بودجه شد تذکار عرض میکنم بودجه را که من نویسنده حقوق را در مقابل شغل منظور دارند زیرا که اشخاص ممکن است تغییر و تبدیل کنند آن وقت باز اسباب گرفتاری خواهد شد (در این موقع در باب انتخاب نفر باقی مانده و کلاکه حق انتخاب آنها با مجلس بود اخذ رای شد اشخاص ذیل انتخاب شدند)

- شاهزاده امان الله میرزا ۵۰
- مجد الملک ۵۰
- آقای مصادق السلطه ۴۵
- آقای حاج میرزا علی خان نواب ۴۳

(و در باب یک نفر باقی مانده اظهار شد که همین امروز انتخاب شود)

نایب رئیس - عجله نباید کرد باشد برای روز دیگر.

حاج محمد اسمعیل آقا - عجله نباید کرد شاید بعضی از این اشخاص هم که انتخاب شده اند استعفا دادند آن وقت یک مرتبه انتخاب شوند.

مخبر الملک اذمان همه کلا محترم منبوق باشد و تعقیق کنند که یک نفر وکیل در عوض وکیل کرمانشاه که فوت کرده از اهل همانجا خواه اینجا پیدا شود یا در کرمانشاه باشد باید انتخاب شود همین طور یک نفر در عوض وکیل بجنورد خوبست دقت تامه نمایند که اشخاص صحیح انتخاب شوند.

نایب رئیس - اطلاعات بگویم مجلس از فردا تا روز شنبه تعطیل است (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز شنبه ۱۳۳۶ محرم الحرام

۱۳۳۶ دارالعلوم دیوبندی

خلاصه مذاکرات روز یکشنبه ششم را آقا میرزا مرتضی قلیخان قرائت کردند.

نایب رئیس - مطرح مذاکره امروز دو مسئله است یکی قانون متوفیات است که بگفته هم قرائت شده است و یکی هم در باب انتخاب باقی مانده و کلا است هر کدام را رای میدهند مقدم بداریم.

لسان الحکما - چنانچه در مجلس سابق مذاکره شد در خلاصه هم نوشته شده بود که بگفتن از اهل کرمانشاه برای انتخاب معرفی شود لذا عرض می نمایم که منوچهر میرزای عادل الدوله که چند پشت هم در کرانشاهان متوطن بوده اند بسیار دانا و عالم وقابل وکالت هستند در صورتیکه و کلا محترم رای بدهند بد نیست (اگر گفتند چه ضرر دارد بسیار خوب است)

نایب رئیس - صحیح است ولی باید دانست که انتخاب و کلا را مقدم میدارند یا قانون متوفیات را.

آقای میرزا مرتضی قلیخان - همه روز و روزی مایه روزی یک امر وارد دارند که زودتر قانون متوفیات از مجلس بگذرد.

حسنعلی خان - چون بعد از از مدتی که در خصوص انتخاب و کلا گفتگو شده بود و الحمد لله مجلس اقدام کرد و بعضی از آنها را هم

انتخاب کردند خوبست اول مسئله انتخاب پرداخت که این کار چون اهمیت دارد تمام شود بعد بقانون متوفیات بپردازند.

آقای حاجی امام جمعه - قانون متوفیات یک مرتبه قرائت شده و خالی از اهمیت هم نیست خوبست اول قانون متوفیات قرائت شود بعد از آن شروع بانتخاب و کلا بشانند.

حسنعلی خان - بنده مصمم شده ام که بعد از نگذازم خارج از قانون رفتار شود حالا بگفتن بنده و جناب حاجی امام جمعه که قانون قرائت شود. یا بقیه و کلا را انتخاب نمایند نبشود اکتفا کرد باید رای گرفت.

حاج سید نصر الله یعنی در اینکه اول قانون قرائت شود یا انتخاب نمایند با بلا حلقه اگر از قانون قرائت شود و بگذرد و بعد بقیه را انتخاب شوند بهتر است چون امروز بهر دو کار می رسد.

ممتاز الدوله در باب تعیین موضوع مذاکره با و کلا نیست باری است حالا که نایب رئیس بطور معین کرده اند بسیار خوب است.

نایب رئیس - صحیح است ولی در تقدیم و تاخیر این دو مسئله گفتگو است که کدام یک را مقدمه مطرح مذاکره قرار دهند و بعقیده بنده قانون متوفیات بگفته قرائت شده بگفته دیگر هم قرائت شود به بانتخاب بقیه و کلا شروع شود (در این موقع شروع بقرائت قانون متوفیات شد پس از مذاکرات زیاد گفتند این اساساً صحیح نیست باید در رد و قبول این قانون رای گرفته شود و این وقت وره رای مقترش شد و قرار شد هر کس این قانون را رد میکند وره آبی هر کس قبول میکند وره سفید بینه از داخدا رای شده با اکثریت از اعضا قانون مذکور رد شد)

نایب رئیس - اکثریت آراء این قانون را رد کرد حال قانون دیگری باید در یک کمیسیون نوشته شود خوب است تعیین آن کمیسیون بشود (گفته شد در کمیسیون مایه نوشته شود).

نایب رئیس - حالا باید بانتخاب باقی مانده و کلا شروع شود.

آقای شیخ حسین - چند نفر باید انتخاب شود.

سید الحکما - از نظر ان بگفتن و از کرمانشاه هم بگفتن و یک نفر هم عوض وکیل بجنورد.

مخبر الملک اینکه گفته میشود از بابت طهران یک نفر باقی است به بنییم اشخاصیکه در این چند روز انتخاب شده اند بگفتن قبول کردند یا بعضی استعفا داده اند (گفته شد که عیال قضا حجاب مؤمن الملک استعفاشان معلوم است و همین بگفتن که باید انتخاب شود عرض بایشان است).

نایب رئیس - حالا وقت منقضی است که باین کار شروع شود (گفته شد خبر).

(مجلس ختم شد)

مذاکرات روز یکشنبه ۱۳۳۶ محرم الحرام

۱۳۳۶ دارالعلوم دیوبندی

خلاصه مذاکرات روز شنبه دو اول محرم را آقا میرزا مرتضی قلیخان قرائت کردند.

ممتاز الدوله هرگز مطرح مذاکره امروز چیست؟

نایب رئیس - بسلامت کافی نصره السلطان بهیئت رئیس نوشته اند و از نظر هیئت رئیس هم گذشت است و خیلی مفید هیئت خوست در مجلسی

خواننده خود (در این موقع شروع بقرائت لایحه مزبوره گردیده قریب باین مضمون بود) چون بر هر فرعی از افراد ملت و اهالی این مملکت لازم است هر چیزی را که خیر و صلاح حال ملت و دولت در آن متصور است بعرض اولیای ملت و دولت برساند بکمان این بنده طرح و مذاکره این مسئله در مجلس مقدس مفید فواید و منتج نتایج عظیمه خواهد بود هر گاه صلاح بدانند مطرح نموده نتیجه از آن گرفته شود و بجهت گرفتن نتیجه از هر کاری خواه بزرگ و خواه کوچک نردمان با حلم و تجرب و عالم بحقایق امور کافی کامل کار دان لازم است و این مسئله محتاج بشاهد و بینه نیست چنانچه برای اولین دیده و می بینیم تا کنون هر قدر خرابی بر این مملکت روی داده بملت آنتستکه تا حال کارها باطل علم و خبره آن رجوع نشده و بدین واسطه اشخاص با ملهم تحصیل خود را تکمیل نموده اند لهذا دچار این همه مغایرات شده ایم و کار بجائی رسیده است که حالا چراغ بدست گرفته و از عقب بگفتن آدم عالم بصیر می گردیم و جوانان تحصیل کرده ما هم که بفرنگستان رفته اند و مراجعت کرده اند چون کار با آنها رجوع نشده و مسئولیت در کار نبوده تحصیل لازم را نکرده و اکنون کار مملکت این طور خراب و در عهده تعویق مانده است و اصلاح این مقاصد نمی شود مگر بواسطه وجود اشخاص عالم که باید تمام ادارات ما را این اشخاص مرتب و منظم نمایند و این ازدو حال بیرون نیست یکی آنکه بجهت هر اداره چند نفر معاون از خارج بیازیم مثل گمرک که تمام کارها را بدست آنها بسپاریم و اینرا بنده بگفته هر کس که مختصر حس داشته باشد تجویز نخواهد کرد زیرا که بجهت هیچ دولتی صلاحیت ندارد که امور داخله خود را بدست غیر بسپارد بخصوص دولت ایران اما شوق دیگر که بعقیده بنده صحیح می آید وقت نظر هیئت رئیس مجلس را بدان جلب مینماید که عده از شاگردان تحصیل کرده را بفرنگستان بفرستند و عیال بجهت تعلیم ترتیب اداره دولت بلژیک از سایر ممالک خارج بهتر است مشروط بر اینکه حاصلین مزبور نظارت داشته باشند که در هر سه ماه یا ششماه یا بیشتر در طرف مدت تحصیل راپورت عملیات آنها را بدهند که هر گاه نتوانستند کسب اطلاع کامل نمایند و در تکمیل تحصیلات خود از مدارس بزرگ تصدیق نامه بدست بیاورند آنها را از اجراع خدمات بکلی محروم بدارند مگر اینکه تصدیق داشته باشد بجهت ازدیاد اطلاع زیاده از دو سال باید بمانند بجهت فرستادن بجناب یا شصت نفر صد هزار تومان مخارج با هزینه شده که در مدت دو سال این عده تکمیل شوند و بعین ترتیب هر سال سی چهل نفر را خواسته و عوض فرستاده شود این نقره فائده کلی دارد ببلاد خیلی از فرنگیها در اینجا داریم که مبالغی میگیرند میتوان هندو آنها را خواست و مواجب آنان را بانها داد که تحصیل نمایند و نیز در عوض این صد هزار تومان مسیو مورنال متعدد شده است کلا مخارج اداره گمرک کسر نماید (در این موقع گفته شد خوب است در این خصوص کمیسیونی تشکیل شود)

احسن الدوله بنده عرض میکنم این ترتیبی